

Voda pre našu budúcnosť

Záverečná správa

2023

Zelená škola

Živica
INSPIRUJEME K ZMENE

"Keďže som záhradkárka celým srdcom a milujem prírodu, veľmi sa mi páči, že je škola zapojená do tohto projektu. Takéto aktivity by sme mali s deťmi robiť častejšie, aby aj žiaci získali nie povrchný, ale skutočne hlboký vzťah k prírode a šetrili ju aj pre ďalšie generácie."

Učiteľka, ZŠ Pribinova, Zlaté Moravce

Projekt Voda pre našu budúcnosť

Pri pokračovaní 2. ročníka Voda pre našu budúcnosť sme vychádzali zo skúseností pilotného ročníka. Projekt bol realizovaný v niekoľkých na seba logicky nadväzujúcich krokoch, ktoré zabezpečili jeho efektívny priebeh. Ako funkčná schéma sa osvedčil intenzívny zážitkový kurz, po ktorom nasledovali workshopy priamo na školách, termosnímkovanie a budovanie zmysluplných prvkov na školách prepojené s vyučovaním o klíme, suchu, vode a možnostiach ako ju zadržiavať.

Veľmi prínosné je prepojenie teórie s praxou. Realizáciou opatrení, ktoré môžu zmierňovať dopady klimatickej zmeny žiaci a žiačky sa aktívne učia nielen vedomosti, ale aj potrebné zručnosti. Ich vlastným zapojením a preneseným zodpovednosťou na nich zohráva projekt dôležitú rolu v predchádzaní klimatického žiaľu, keďže poskytuje praktické riešenia na úrovni školy - v prostredí, kde sa žiaci a žiačky denne pohybujú. Nadšenie z projektu sa prenieslo aj mimo škôl. Adaptačné opatrenia realizované na školách zaujali širšiu verejnosť, ktorá sa tak môže inšpirovať pri ich budovaní v mestách, či obciach na Slovensku.

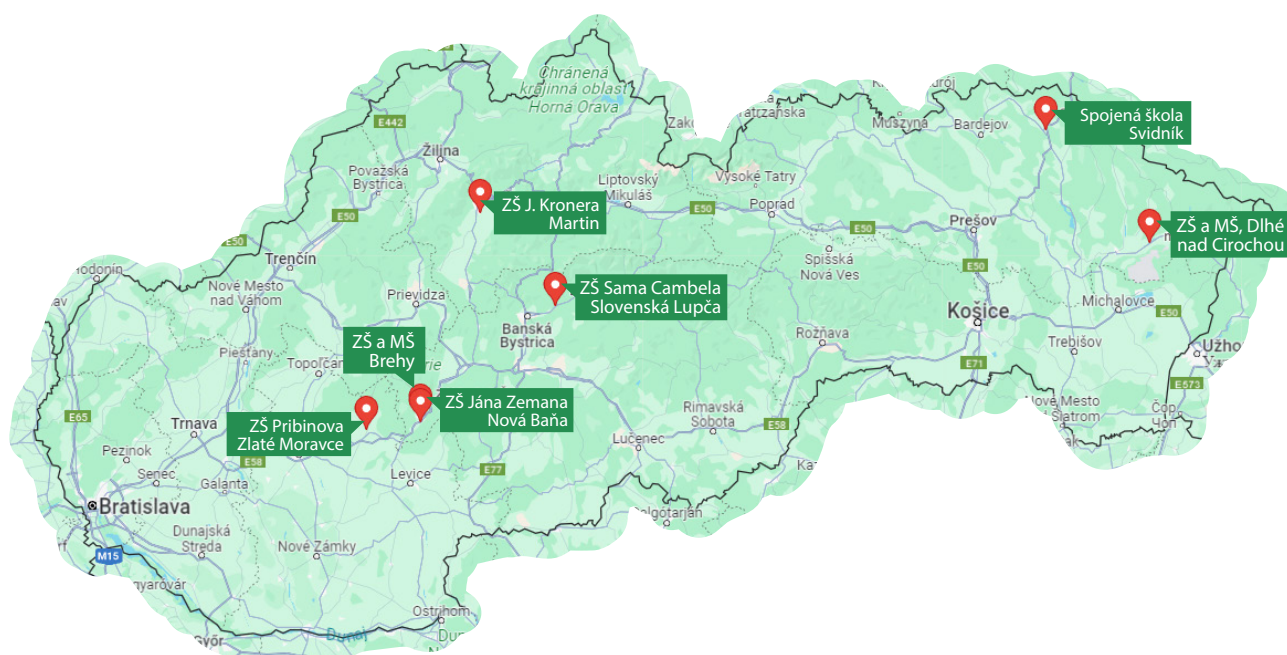
"Je to zaujímavý nápad, a hlavne to pretavenie nápadu do skutočných záchytných nádob na dažďovú vodu. Obdivovala som aj rýchlo zrealizovanú zelenú strechu, myslím si že je to dôkaz o tom, že sa na škole len nerozpráva o ochrane prírody, ale sa aj o ochranu usilujeme a tým, že to žiaci precítili priamo v „teréne“ bude to už navždy v ich hlavičkách a určite to budú vedieť využiť aj v dospelom živote."

Učiteľka, ZŠ Pribinova, Zlaté Moravce

Zapojené školy

V roku 2023 boli zapojené školy zo všetkých regiónov Slovenska.

- ZŠ s MŠ Dlhé nad Cirochou
- ZŠ Jozefa Kronera, Martin
- Spojená škola Svidník
- ZŠ Jána Zemana, Nová Baňa
- ZŠ Pribinova, Zlaté Moravce
- ZŠ Sama Cambela, Slovenská Ľupča
- ZŠ s MŠ Brehy

“Nádoby na zachytávanie dažďovej vody považujem za veľmi praktickú vec, ktorá pomôže znížiť spotrebu pitnej vody pri polievaní zelene a rastlín vysadených v okolí školy. Zelená strecha a vertikálna zeleň na jednej strane pekne skryli nádoby na vodu, na druhej strane bránia prehrievaniu vody v nich. Pôsobí to veľmi pekne a esteticky. Určite skrášili exteriér našej školy. V neposlednom rade práca na tomto projekte zaujala deti a žiakov z rôznych ročníkov, ktorí naozaj pilne pracovali na jeho realizácii a neváhali sa zašpiniť ruky a venovať tomu aj svoj voľný čas.”

Učiteľka, ZŠ Pribinova, Zlaté Moravce

Realizované aktivity

AKTIVITA: Kurz voda

V dňoch 20. - 22. 3. 2023 sa zúčastnilo sedem vybraných škôl trojdňového kurzu Voda pre našu budúcnosť vo Vzdelávacom centre Zaježová. Zúčastnené boli všetky školské tímy v zostave jeden učiteľ a dvaja žiaci.

Program kurzu bol bohaty vyplnený prezentáciami a aktivitami priamo využiteľnými na vyučovanie rôznych predmetov v témach voda, sucho a klimatická zmena. Účastníci si získané poznatky mali možnosť aj priamo vyskúšať v praxi. Aktivity kurzu spĺňali požiadavky na moderné interaktívne vyučovanie. Obsahovú stránku kurzu doplnilo tréningovanie a rozvíjanie mäkkých a prezentačných zručností, tímovej spolupráce a kritického myslenia.

Vzhľadom na to, že klimatická zmena zahŕňa široké spektrum rôznych tém, účastníci mali možnosť o nej uvažovať ako o komplexnom probléme a hľadať riešenia, ktoré pretavia do reálnych opatrení na školskom dvore.

Exkurzia s ekoložičkou Martinou Paulíkovou (ktorá získala ocenenie Biela vrana) v údolí rieky Slatina:

- porozprávala príbeh jeho záchranu,
- priblížila učiteľkám a žiakom riečny ekosystém,
- prečo a ako sa stalo územím európskeho významu vďaka občianskemu aktivizmu.

Okrem vedomostí z biológie, získali komplexné prepojenie poznatkov o prírode s jej ochranou, čo znamená vybudovanie vodnej nádrže na vodnom toku nielen pre živočíchy, rastliny, ale aj pre obyvateľov takýchto miest.

"Príroda (voda, les) je najlepšia živá učebnica na skúmanie rozmanitosti organizmov, ich vzájomných vzťahov."

Pani učiteľka Miriam Forgáčová,
ZŠ s MŠ Brehy

"Bolo to neskutočne zaujímavé. Výklad a lektorka boli úžasné. Matku Paulíkovú by som mohla počúvať celý deň. Dozvedeli sme sa množstvo zaujímavostí a zažili veľa krásnych nezabudnuteľných momentov. Raz zažiť je lepšie než 100x počuť!"

Pani učiteľka Eva Sučanová,
ZŠ Jána Zemana, Nová Baňa

AKTIVITA: Rovesnícke vzdelávanie

Žiaci a žiačky si mali možnosť vyskúšať rovesnícke vzdelávanie na ich školách. Využili aktivity z kurzu v Zaježovej. Učili svojich spolužiakov a spolužiačky o vode v krajine, prečo sa stráca, ako les vodu filtruje a udržiava, cez vodné bingo sa zoznamovali s vodným ekosystémom veku primeraným jazykom.

“Rovesnícke vzdelávanie je vždy potešením - maličkí žiaci vzhliadajú k veľkáčom a veľkáči objavujú v sebe nevídané danosti. Je to radosť!”

Pani učiteľka Miroslava Herelová,
ZŠ Jozefa Kronera, Martin

“Rovesnícke vzdelávanie na 1. stupni sme vložili do dvoch akčných dní a to na Deň vody a Deň Zeme. Od 4. po 9. ročník akčný tím pracoval s jednotlivými triedami s aktivitami z kurzu - ako je hra Pravda/Nepravda, satelitné fotky miest a porovnávanie minulosti so súčasnosťou, tvorba hraníc SR a iné.”

Pani učiteľka Zuzana Šišovská,
ZŠ Pribinova, Zlaté Moravce

AKTIVITA: Workshopy na školách

V mesiaci apríl prebiehali workshopy na školách pod vedením lektorky z CEEV Živica Mgr. Márie Sendeckej. Žiaci a žiačky mapovali terén školského pozemku, do ortofotomáp označovali miesta, kde vodu môžu nájsť priamo, ale aj nepriamo - miesta vlhké, tienisté, slnečné a suché a opatrenia, ktoré sa na školskom dvore už nachádzajú. Do mapy zakresľovali aj rozdelenie školskej záhrady na zóny - kde sa učia, športujú, hrajú, oddychujú a kadiaľ prechádzajú cez pozemok aj ďalší návštevníci školy. Následne si celý areál prešli s lektorkou, ku každému miestu žiaci rozprávali, kde a ako by sa tam voda mohla zdržiavať.

V druhej časti workshopu boli žiaci a žiačky oboznámení s rôznymi adaptačnými opatreniami. Následne boli rozdelení do skupín, kde mali posudzovať dané opatrenia na základe toho, či ich vedia realizovať na školskom pozemku, pozrieť sa na nich kriticky a vyhodnotiť, ktorý prvok by bol ten najvhodnejší pre nich. Postupne, pomocou metódy snehovej gule sa skupinky spájali až napokon vybrali 4 prvky. Každý prvok mali zhodnotiť v skupinách po logistickej stránke - zakresliť jeho umiestnenie do mapy, koľko času by potrebovali na jeho vytvorenie, kto by na ňom pracoval, zamýšľali sa nad potrebným materiálom a financiami.

Žiaci a žiačky v 4 skupinách následne uvažovali nad pádnymi argumentami, prečo by vybraný prvok mali realizovať. Veľmi pozoruhodným argumentami pri plánovaní vodných prvkov boli aj aspekty ľudskosti a empatie. Niektoré kolégia sa zamýšľali nad tým, aký dopad by malo napríklad polopriepustné parkovisko na každodenný prístup do škôl pre ľudí na vozíku, či mamičky s kočíkmi. Žiaci a žiačky diskusiou zlepšovali aj svoje argumentačné a prezentačné zručnosti, logické a priestorové myslenie.

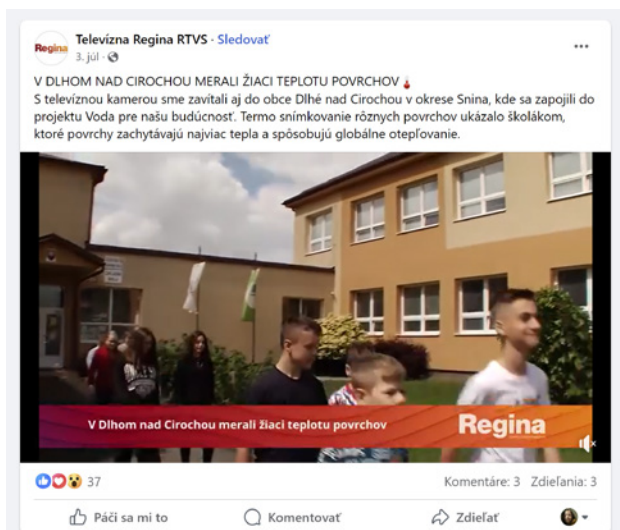
„Ďakujeme za nápady a inšpirácie, určite využijeme z toho čo najviac. Keď som sa pýtala detí z parlamentu ako sa im páčil workshop, povedali, že bol perfektný, zábavný a dozvedeli sa kopec nových zaujímavých vecí, takže sa veľmi teším. No a moji zelenoškoláci boli ako inak nadšení. Už sa tešia, ako pôjdu za pani riaditeľkou.“

Pani učiteľka Zuzana Šišovská,
ZŠ Pribinova Zlaté Moravce

AKTIVITA: Termosnímkovanie na školách

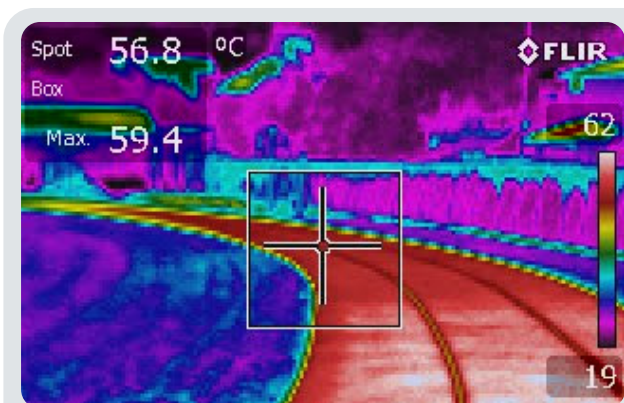
V týždni od 12. do 16. 6. sa na školách zapojených do projektu uskutočňovalo termosnímkovanie. Žiačky a žiaci sa počas neho dozvedeli:

Za termosnímkovanie ďakujeme
Ing. Dominikovi Špilákovi, PhD.
z Technickej univerzity vo Zvolene.

- čo je to termokamera,
- ako sa dá využiť na sledovanie teploty rôznych povrchov,
- prečo majú materiály rozdielnu teplotu a aký to má význam z hľadiska zadržania vlhkosti v pôde a globálneho otepľovania,
- čím je vyššia teplota povrchov, tým je vyššia teplota vzduchu, väčší odpar vody (menej v pôde),
- ktoré materiály sú vhodné na výstavby, zastrešenie budov,
- akú výhodu majú zelené povrchy, stromy,
- obnažená pôda má vysokú teplotu, preto je dôležitý zmenený režim kosenia
- dôležité je obmedzovať asfaltové a betónové plochy.

Televízna Regina RTVS: <https://www.facebook.com/profile/100036645444451/search/?q=Dlh%C3%A9%20nad%20Cirochou>

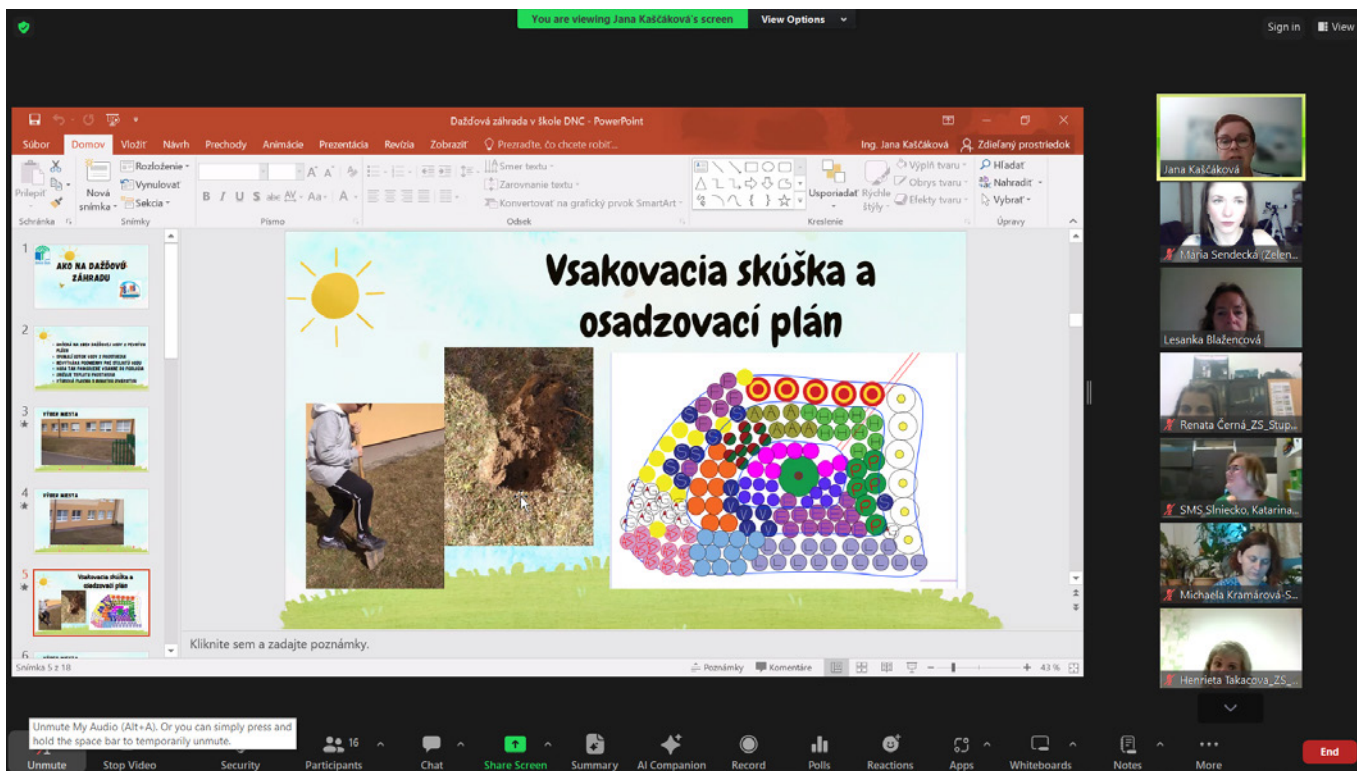
“Čo pokladáte za Váš najväčší úspech v projekte?”

“Osvedčenie kvapôčkovej závlahy počas letných prázdnin. Návšteva pána Špiláka, ktorý priniesol termokameru a žiaci mohli robiť termosnímkovy rôznych povrchov v areáli školy.”

Pani učiteľka Miriam Forgáčová, ZŠ s MŠ Brehy

AKTIVITA: Reštartovací webinar

Po lete sme sa so školami opäť stretli na online reštartovacom webinarí dňa 19. 9., na ktorom sa zúčastnili všetky zapojené školy. Počas stretnutia každá koordinátorka odprezentovala realizáciu prvkov na školách, ich úspechy, zdieľali inšpirácie a skúsenosti z leta, počas ktorého sa museli vysporiadať so suchými, horúcimi dňami.

Pridaná hodnota projektu Voda pre našu budúcnosť

+ Stretnutie kolégia Zelenej školy s viceprimátorom

Koncept "kosenia inak" alebo mozaikové kosenie natoľko zaujal kolégium Zelenej školy na ZŠ Pribinova v Zlatých Moravciach, že sa rozhodli s týmto nápadom osloviť aj viceprimátora mesta. Časť školského pozemku spadá pod mesto. Z návštevy vznikla spolupráca medzi školou a mestom. Žiaci a žiačky mozaikové kosenie predstavili aj riaditeľovi Technických služieb, ktorý im vyčlenil značnú časť plochy v mestskom parku rodiny Migazziovcov. Táto plocha sa počas leta kosila iba raz, ostatné časti parku zas s menšou intenzitou. Žiačky a žiaci mali možnosť sledovať priamo v teréne, ako vplyva zmena režimu kosenia na zadržiavanie vody v pôde, ale aj aký to má význam pre hmyz a opelovače. Občianska náuka a environmentálna výchova prepojené v praxi.

+ Kampaň pre opelovače

“Ďakujeme, že používate chodník, Vaše včeličky.” Transparent s týmto textom zavesili žiačky a žiaci ZŠ Jána Zemana v Novej Bani na plot pri škole.

Prečo? Pri workshope v rámci projektu Voda pre našu budúcnosť sme spoločne hľadali možnosti, ako na ich školskom dvore zadržiavať vodu. Našli sme jedno ideálne miesto na zmenu režimu kosenia. Plocha, ktorú kolégium vybralo, sa nachádzala priamo za školským plotom a od budovy ju oddeľuje chodník. Avšak rodičia skracovali cestu do školy svojím deťom preskočením plotu, čím sa prešľapávali chodníčky v tráve. Transparent ľudí smerujúcich do školy naviedol na chodník, navyše mali lepší pocit z toho, že pomohli opelovačom. Plocha zachytávala prašnosť a mala oveľa vyššiu kapacitu zadržiavať zrážky v porovnaní s vykoseným trávnikom.

+ Inovácia

ZŠ s MŠ Brehy prišla s originálnym nápadom na riešenie problému so závlahou školských výsadiel počas letných prázdnin. Škola investovala peniaze z projektu na kúpu solárneho zavlažovacieho systému, ktorý po kvapôčkach distribuoval zachytenú, dažďovú vodu k sadeniciam. Žiačky a žiaci sa tešili zo skvelej úrody, prepojili témy solárnej energie s vodou.

“Využili sme určite aj slnečnú energiu.” Pani učiteľka Mirka, ZŠ s MŠ Brehy

+ Medziškolská spolupráca

Za veľký prínos v projekte považujeme pani učiteľku Janku Kaščákovú zo ZŠ s MŠ Dlhé nad Cirochou. Na školskom pozemku majú naozaj mnoho vodozadržných a adaptačných prvkov. Pani učiteľka je preto veľmi skúsená a svoje poznatky s výstavbou dažďovej záhrady odovzdala aj pani učiteľke Janke Tyčovej zo Svidníka. Študenti a študentky prišli na vlastné náklady na exkurziu do ZŠ s MŠ Dlhé nad Cirochou. Následne Spojená škola vo Svidníku realizovala dažďovú záhradu. Stredoškólači mali možnosť vidieť klimatickú záhradu naživo, čo prehĺbilo ich poznatky v téme klíma, sucho a voda.

Pani učiteľka Janka Kaščáková taktiež prijala pozvanie na tematický webinár Voda, kde učiteľkám a učiteľom z iných Zelených škôl zdieľala svoje skúsenosti s budovaním dažďovej záhrady na ich školskom pozemku. Veľmi prínosné bolo, že pre budovanie ich dažďovej záhrady využili namiesto geotextílie, použitú jutovinu a vykopanú pôdu zas pre vyvýšené záhony. Prezentáciu pani učiteľky považujeme preto za veľmi cennú inšpiráciu pri vzdelávaní učiteľov.

“Najviac nás teší, že sme zmysluplne vymakali využitie grantu a využili ich na množstvo užitočných, zaujímavých a dlho žijúcich učebných pomôcok.”

Pani učiteľka Jana Kaščáková,
ZŠ s MŠ Dlhé nad Cirochou

Budovanie a realizácia prvkov

Priama realizácia a budovanie prvkov po ich spoločnom naplánovaní žiakmi a žiačkami bolo najprínosnejším krokom v projekte. Je nesmierne dôležité, aby žiačky a žiaci boli súčasťou tvorby a realizácie prvkov na školskej záhrade - pre ich motiváciu aj participáciu. Ich vhlád do projektu priniesol rôzne kreatívne nápady, cítia, že sú vypočutí a preberajú priamu zodpovednosť za dosiahnutie cieľa.

Veľmi zaujímavý nápad priniesli žiaci a žiačky zo ZŠ Pribinova v Zlatých Moravciach. Nádoby tzv. “IBC kontajnery” na zber dažďovej vody sú praktické z hľadiska zadržiavania vody, ale nepôsobia esteticky. Kolégium spolu s rodičmi preto okolo nich vytvorili “malé domčeky” so zelenou strechou a vertikálnou zeleňou z europaliet.

Na ZŠ s MŠ Dlhé nad Cirochou majú vytvorenú klimatickú záhradu s rôznymi prvkami, riešili však problém s nedostatkom dažďovej vody. Preto sa rozhodli pre vrt, ktorý im v počas dlhších období sucha zabezpečí vodu pre výsadby. Všetky školy sa pustili do budovania prvkov ešte pred letnými prázdninami. Nadšenie žiakov a žiačok napriek voľnu neopadlo. Preto aj na ZŠ Jozefa Kronera v Martine vykvitla krásna dažďová záhrada, na ZŠ s MŠ v Brehoch si zas dopestovali vlastnú úrodu. Záujem o praktické klimatické vyučovanie prejavilo aj mnoho učiteľov na školách, rovesnícke vyučovanie o vode, klíme, suchu a teple zas vtiahlo do diania na škole ďalších spolužiakov, ale aj rodičov a širšie okolie školy.

Spolu sa v druhom ročníku Voda pre našu budúcnosť realizovalo 26 adaptačných opatrení.

ŠKOLA: ZŠ J. Kronera Martin

Na ZŠ J. Kronera v Martine začali s budovaním dažďovej záhrady pred letom. Záhrada počas lete potrebovala svoj čas na zabehnutie, čo prinieslo naozaj krásny výsledok – rozkvitnutá, funkčná záhrada, ktorá pomáha pri vsakovaní zrážok.

Ďalším zaujímavým prvkom, ktorý narába s dažďovou vodou je dažďový záhon. Je umiestnený priamo v átriu školy. Dažďový záhon je navrhnutý tak, aby zadržoval vodu a vytváral estetický prvok na betónovej ploche. Átriá vo vnútri škôl môžu taktiež vytvárať zelené oázy, ktoré ocení príroda – ako vidíte na fotke, na návštevu prišiel aj drozd.

- Realizované prvky:**
- Dažďová záhrada
  - Dažďový záhon

"Hurá, poďme kopať!"

"Pre účel a krásu sa trpí (kopanie v júni 30°C). Ale pekné je to!"

"WOW, oživilo to školský dvor a super využitie dažďovej vody. Naša škola je zas o čosi zelenšia."

Žiaci, ZŠ J. Kronera Martin

"Naši žiaci sú radi mimo budovy školy. Bavilo ich spoločné kopanie, fúrikovanie, polievanie... pri ktorom si kvalitne poklebetili. Dažďová záhrada bola náš sen, ktorý sa splnil. Snívame však ďalej."

"Čo pokladáte za Váš najväčší úspech v projekte?"

"Stmeliť, zaktivizovať toľko žiakov pre dobrú vec a to, že nám záhrada prežila letné prázdniny."

Pani učiteľka Miroslava Herelová, ZŠ J. Kronera Martin

Na Zelenej škole vzniká dažďová záhrada

Televízna Turiec:

https://www.youtube.com/watch?v=VLYDt9C0Yyc&ab_channel=Telev%C3%ADziaTuriec

Termosnímkovanie školy

Televízna Turiec:

https://www.youtube.com/watch?v=R9w2bQunDi0&ab_channel=Telev%C3%ADziaTuriec

ŠKOLA: ZŠ Sama Cambela, Slovenská Ľupča

Školský pozemok ZŠ Sama Cambela v Slovenskej Ľupči obsahuje hneď niekoľko opatrení na narábanie s dažďovou vodou, vďaka čomu vytvorili klimatickú záhradu.

Pestrosť realizovaných prvkov vytvára rôzne možnosti na zachytávanie zrážok, vytvára malé biotopy, ktoré slúžia ako názorné pomôcky na vyučovanie. V rámci projektu Voda pre našu budúcnosť na ZŠ Sama Cambela premenili trávnatú plochu na záhon pre opelovače.

Prečo a ako súvisia výsadby so šetrením vody?

- Rastliny prirodzene zadržiavajú vlahu
- Zmierňujú mikroklimu plochy
- Kvety v záhonoch pomáhajú opelovačom
- Organický materiál prispieva k tvorbe zdravej pôdy, ktorá má prirodzené vodozadržné vlastnosti

Vyučovanie o klíme skvelo doplnila nad rámec projektu aj návšteva meteorológa na škole a odborníčky z NAPANTu na pôdu.

- Realizované prvky:**
- medonosný záhon
  - mŕtve drevo
  - zóna divočiny

"Jéjda ako nám to bujnie, dobre sme to posadili..."
Žiaci, ZŠ Sama Cambela, Slovenská Ľupča

"Organizácia projektu bola výborná, bolo to robené zaujímavou formou a vždy, keď som si s niečím nebola istá, mohla som konzultovať."

Pani učiteľka Dana Haviarová, ZŠ Sama Cambela, Slovenská Ľupča

ŠKOLA: ZŠ s MŠ Dlhé nad Cirochou

ZŠ s MŠ Dlhé nad Cirochou sú dlho zapojená škola v programe Zelená škola. Koordinátorka programu, pani učiteľka Janka Kaščáková, je skúsená v oblasti permakultúry, čo prenáša aj do vyučovania. Školský pozemok zaujme hneď pri prvom pohľade, napríklad mozaikovým kosením, výsadbami pre opelovače a motýle, či rôzne zakomponovaným mŕtvym drevom. Školskú klimatickú záhradu doplnili ešte o kompostovisko a meteostanicu. Kvôli nedostatku zrážok sa rozhodli aj pre vybudovanie studne, ktorá zabezpečí vodu počas dlhých období sucha.

- Realizované prvky:**
- kompostovisko
  - studňa - vrt (čerpadlo na vodu)
  - motýlí záhon
  - mŕtve drevo
  - meteostanica
  - mozaikové kosenie

"Čo najviac žiakov bavilo na tejto téme? Najviac možnosť byť vonku, či už pri učení alebo budovaní prvkov a starostlivosť o ne."

"Najviac nás teší, že sme zmysluplne vymakali využitie grantu a využili ich na množstvo užitočných, zaujímavých a dlho žijúcich učebných pomôcok."

"Pocit úspechu, zapojenie žiakov do plánovania zvýšili ich zodpovednosť pri realizácii riešení."

Pani učiteľka Janka Kaščáková, ZŠ s MŠ Dlhé nad Cirochou

#ProjektVodaprenašubudúcnosť sme realizovali v spolupráci s programom Zelená škola (CEEV Živica) s podporou značky Finish...

Mŕtve drevo - reportáž na FB školy:

<https://www.facebook.com/watch/?v=1501143144006536>

ŠKOLA: ZŠ Pribinova, Zlaté Moravce

Na školskom pozemku v spolupráci s rodičmi vznikla kreatívna a zmysluplná vyučovacia pomôcka - zelená strecha s vertikálnou zeleňou postavená okolo dvoch nádob na zachytávanie dažďovej vody.

Realizované prvky:

- kosenie inak
- zelená strecha s vertikálnou zeleňou na IBC kontajneroch

“Decká bavilo všetko, čo sa vymyslelo a robilo okolo vodných prvkov. Pracovité deti sa chodili skoro denne pýtať, kedy budeme s prácou pokračovať. Fascinujúce bolo navštíviť pána viceprimátora a presvedčať ho o dôležitosti kosenia inak. Veľkým úspechom bola aj debata s riaditeľom Technických služieb o kosení v meste a následné adoptovanie si značnej časti Migazziho parku. Deti sa veľmi tešili učeniu o vodných prvkoch, lebo vďaka tomu sa dostali von z lavíc.”

“Zapojenie sa práve do tohoto projektu mne osobne prinieslo pokoj, pohodu, prekvapenia a porozumenie. Asi takto by som pomenovala tú silu spolupráce, ktorá u nás nastala.”

Pani učiteľka Zuzana Šišovská, ZŠ Pribinova, Zlaté Moravce

Pokračovanie projektu Voda pre našu budúcnosť

© 15. júna 2023 Naposledy aktualizovaný: 15. júna 2023

0 554 Menej ako minútu

Vysílá: YouTube

Info Zlaté Moravce:

<https://www.zlatemoravce.info/2023/06/pokracovanie-projektu-voda-pre-nasu-buducnost/>

ŠKOLA: Spojená škola Svidník

Dažďová záhrada a vertikálna zeleň pomáhajú pri zmierňovaní tepelných ostrovov, narábajú so zrážkovou vodou, vytvárajú nový biotop a esteticky spríjemňujú školský pozemok.

Do ich tvorby boli zahrnutí žiaci a žiačky nielen počas hodín techniky, ale učili sa aj o ich význame a funkcii na hodinách matematiky, slovenského či cudzieho jazyka, geografii, chémii a biológii.

Spojená škola Svidník má na svojom pozemku aj mokraď. Mokrade sú významné biotopy – zaraďujú sa medzi najbohatšie prírodné prostredia. Ich drastický úbytok spôsobuje odvodňovanie. Prepojenie vyučovania so školskou záhradou významne prispela k povedomiu o tomto dôležitom prírodnom prostredí.

- Realizované prvky:**
- Dažďová záhrada
  - Vertikálna zeleň
  - Mokraď

“Určite som získala väčší prehľad o vodných prvkoch a tým, že sme svojpomocne budovali dažďovú záhradu na školskom dvore, bol potrebný dobrý management a to nielen z mojej strany, ale aj z strany žiakov a ďalších členov nášho staveleckého tímu.”

Pani učiteľka Jana Tyčová, Spojená škola Svidník

“Za najväčší úspech pokladám, že za pomoci nášho školníka, žiakov a učiteľov sme vybudovali na našom školskom dvore dažďovú záhradu.”

Pani učiteľka Jana Tyčová,
Spojená škola Svidník

“Inšpirovali nás k tomu, aby sme urobili zmeny aj doma.”
Rodič, Spojená škola Svidník

ŠKOLA: ZŠ Jána Zemana Nová Baňa

Mnoho škôl na Slovensku postavených v približne rovnakom čase dopláca v čase klimatickej zmeny na jeden a ten istý problém - zvodny dažďovej vody zo striech majú zvedené smerom dovnútra budovy. To znamená, že množstvo dažďovej vody odtečie preč, vyvedenie zvodov smerom od budovy by vyžadovalo rozsiahlu rekonštrukciu. Tak je to aj na ZŠ J. Zemana v Novej Bani. Vďaka projektu Voda pre našu budúcnosť sa rozhodli vytvoriť retenčné jazierko vo vnútri átria a dažďovú záhradu. Tieto prvky na ich pozemku zabezpečia, že aspoň časť zrážkovej vody zachytia na svojom školskom pozemku.

Realizované prvky:

- Dažďová záhrada
- Jazierko

"Veľa starostí a zároveň dobrý pocit z toho, že sme urobili niečo pre zmiernenie klimatických zmien v okolí našej školy."

"Najväčší úspech bol, že sme prvky dotiahli do úspešného konca. Mňa osobne najviac potešilo, keď som videla, ako dažďová záhrada funguje počas poriadneho lejaku."

Pani učiteľka Eva Sučanová, ZŠ Jána Zemana, Nová Baňa

"Mám už dospelú dcéru, ani nie som z vášho mesta, ale som vašou priateľkou a rada sledujem vaše aktivity, aby som videla, že aj takto vyzerá moderná škola a to ani nie je vo veľkomeste, ale ako vždy všetko záleží na ľuďoch. Držím palce."

fanúšik našej školy, ZŠ Jána Zemana,
Nová Baňa

ŠKOLA: ZŠ s MŠ Brehy

Počas letných prázdnin je zas problém s polievaním, keďže prázdniny a oddych sucho nepozná. Tento problém vyriešili žiačky a žiaci na Základnej škole v Brehoch. Zaobstarali si solárny zavlažovací systém, ktorý roznáša vodu po kvapôčkach ku každej sadeničke. Výsledok? Bohatá úroda paradajok a iných chutných plodín. Vymysleli skvelé prepojenie vyučovania o klimatickej zmene a jej dopadoch na pestovanie plodín v spojitosti s modernými zelenými technológiami.

Na ich školskom pozemku taktiež pribudla meteostanica, vďaka ktorej môžu zaznamenávať počasie a sledovať jeho zmeny, čo sa týka zrážok, sucha a tepla.

Komplexné riešenie problému sucha a nedostatku zrážok tak zakomponovali do medzi-predmetových vzťahov na vyučovaní prvouky, biológie, slovenského jazyka, cudzích jazykov, etiky, či matematiky, ale aj po vyučovaní v Školskom klube detí. Vyučovanie získalo hlbší zmysel, vďaka ktorému budú žiaci a žiačky lepšie pripravení čeliť klimatickej zmene.

- Realizované prvky:**
- Výsadba
  - Solárny zavlažovací systém

"Deti sa veľmi tešili z dopestovaného a veľmi chutného a sladučkého melónu, dopestovanému aj vďaka kvapôčkovej závlaha."

Mamička Zuzka, ZŠ s MŠ Brehy

Odučené hodiny

"Skvelé miesto na relax - kvetinové záhony pre opeľovače; rodičia častejšie chodia do školskej záhrady popoludní s malými deťmi. Počet hodín učenia vonku narástol o 100 %."

Pani učiteľka Janka Kaščáková,
ZŠ s MŠ Dlhé nad Cirochou

7 ŠKÔL

6 ZÁKLADNÝCH
A MATERSKÝCH ŠKÔL

1 STREDNÁ
ŠKOLA

1500 ŽIAKOV VZDELÁVANÝCH
ROVESNÍCKY A INOVATÍVNE

409 VYUČOVACÍCH
HODÍN

17 VYUČOVACÍCH
PREDMETOV

P/B PRVOUKA/PRÍRODOVEDA
BIOLÓGIA

V/G VLASTIVEDA
GEOGRAFIA

CH CHÉMIA

SJ SLOVENSKÝ JAZYK
A LITERATÚRA

M MATEMATIKA

F FYZIKA

AJ ANGLICKÝ JAZYK/
CUDZÍ JAZYK

VT TELESNÁ
VÝCHOVA

VV VÝTVARNÁ
VÝCHOVA

EV ENVIRONMENTÁLNA
VÝCHOVA

OV OBČIANSKA
VÝCHOVA

ET ETICKÁ
VÝCHOVA

PIK PRÁCA
S INFORMÁCIAMI

ŠKD ŠKOLSKÝ
KLUB DETÍ

>80% TRIED SA UČILO O VODNÝCH
PRVKOCH, KLÍME A SUCHU

58 PRIEMERNE ODUČENÝCH HODÍN
NA KAŽDEJ ŠKOLE

26 REALIZOVANÝCH
PRVKOV

50 000 LITROV UŠETRENEJ VODY
NA DVOCH ŠKOLÁCH

2*

* 3 školy objavili poruchu vodovodného potrubia a vďaka monitoringu vody a akčným tímom následne tieto poruchy boli odstránené. U ostatných škôl očakávame prejavenie zníženia množstva vody v dlhodobejšom horizonte.

1 KURZ/
EXKURZIA

1 WEBINÁR PRE ZELENE ŠKOLY
K TÉME VODA

15 ZAPOJENÝCH
UČITEĽOV

Náhľad do propagácie projektu

Spojená škola Svidník
7. november · 🌍

🌧️ Vďaka projektu Voda pre našu budúcnosť 🌱, ktorý realizujeme v spolupráci s programom Zelená škola (CEEV ŽIVICA) a podporou značky Finish sme v areáli našej školy vybudovali vodné prvky. Prvým je dažďová záhrada, na vytvorenie druhého prvku sme využili popínavé rastliny, ako brečtan, pavínica a chmeľ. Je to vertikálna zeleň. Na školskom pozemku sme objavili aj prírodnú mokraď, ktorá je výbornou učebnou pomôckou, a to nielen na biológiu. Tieto adaptované prvky nielen zmiernujú dopady spôsobené zmenou klímy, ale majú aj náučný charakter.

32   Zdieľania: 2

👍 Páči sa mi to   💬 Komentovať   ➦ Zdieľať

Napište komentár...

Škola Brehy je s používateľom Tomáš Mikuška a 2 ďalšími.
19. apríl · 🌍

Dňa 18. 4. sa uskutočnilo v 5.a 6.ročníku rovesnícke vyčovanie pod vedením žiakov Tomáša Mikuška a Deiny Čikovej, ktorí sa zúčastnili kurzu "Voda pre budúcnosť" vo vzdelávacom centre Zaježov. Žiaci si pripravili prezentáciu na tému voda - kde využili poznatky z kurzu a následne si zahrali so žiakmi vedomostný kvíz. Druhá časť patrila aktivitám na školskom dvore - Vodné bingo. Aktivity dopadli na výbornú, žiaci boli aktívni, Tomi s Deinou zvládli rolu učiteľa. Na záver samozrejme nechýbala zdravá sladká odmena.

Projekt Voda pre našu budúcnosť realizujeme v spolupráci s programom Zelená škola (CEEV Živica) s podporou značky Finish.
CEEV Živica Zelená škola

53   Zdieľania: 2

👍 Páči sa mi to   💬 Komentovať   ➦ Zdieľať

Napište komentár...

Projekt "Voda pre našu budúcnosť"

Koncom marca našu školu navštívila koordinátorka projektu "Voda pre našu budúcnosť" Majka Sendecká.

Spolu so žiakmi kolégia Zelené školy a niekoľkými zanietenými žiakmi preskúmali okolie našej školy a zistovali, ktoré prvky na zmiernenie dopadu "klímy" by našej škole vyhovovali najviac.

V skupinkách zmapovali najslnečnejšie, najtínejšie, najsuchšie i najmokrajšie miesta. Všetky údaje si pectivo zaznamenávali a označovali priamo na leteckú snímku našej školy. Okrem mapovania si vyskúšali množstvo zaujímavých aktivít, ktoré vyústili do tvorby krásnych projektov samotných prvkov.

V závere dopoludnia každá skupinka žiakov predstavila jeden prvok na ochranu klímy s cieľom zdržať čo najviac dažďovej vody a tak zabrániť jej rýchlemu odparovaniu. V návrh následne musela každá skupinka trejnými argumentmi obhájiť pred pani riaditeľkou. K návrhu bolo potrebné ešte priložiť, akým spôsobom bude prvok realizovaný a za akú dlhú dobu ho dokážu zrealizovať.

Bolo to veľmi zaujímavé a poučné dopoludnie, za ktoré Majke veľmi pekne ďakujeme. Práca našich žiakov v projekte si veľmi vážime a odmenou pre 2 tímy bude realizácia ich prvkov priamo v exteriéri našej školy.

Ďakujeme za spoluprácu a podporu Zelené školy a firme Finish, ktorá tento projekt finálne podporuje.

Evka Sučanová

Základná škola, Pribinova 1
Zlaté Moravce

... a nás vychováva Pribinka

Úvod   o škole   NAŠA ŠKOLA   JEDLEŇ   ŠKO   TLAČIŤA   PROJEKTY   DOKUMENTY   KONTAKT   EL. PRÍRUČKA

ÚVOD / PROJEKTY / ZELENA ŠKOLA

Voda pre našu budúcnosť

Pribinka v projekte Voda pre našu budúcnosť

Projekt Voda pre našu budúcnosť realizujeme v spolupráci s programom Zelená škola (CEEV Živica) s podporou značky Finish.

- O nás
- Téma - VODA
- Voda pre našu budúcnosť
- Učenie o vode
- Certifikácie
- Téma: ODPAD
- Elektróda
- Elektródpád-dopad
- Téma: ZELEŇ A OCHRANA PRÍRODY
- AKO NA BIO
- Kolegium
- AKčný plán
- Pravidlá programu
- Zelená škola Pribinka v MEDIÁCH

Klimatická kríza so svojimi dôsledkami významne zasahuje ok Živica na Slovensku. Deficit zrážok je vážnym problémom súčasnosti, napríklad v júli 2019 zrážalo sucho až 90 % územia Slovenska. Na úrovni jednotlivcov sa dajú úroveň opatrenia, vďaka ktorým môžeme efektívnejšie zachovávať a využívať zrážkovú vodu.

O tom, ako tieto opatrenia realizovať, sa dozvedieť náš akčný plán na trojdňovom kurze vo vzdelávacom centre v Zaježovi.

Kurz bol prvým z ôsmich krokov projektu "Voda pre našu budúcnosť", do ktorého sa zapojila naša škola. Zameraný bol na vzdelávanie v téme voda, sucha, klimatická zmena a praktické príjmy v školných záhradách. Cieľom bolo spolu so žiakmi z ďalších školských škôl, vzdelaných v rámci celoštátneho asociatívneho siete rôznych aktivít v prírode.

Veľmi zaujímavá bola exkurzia do dediny Slatinka a k neke Slatinka, kde mohli pozorovať žvívku v jej prirodzenom prostredí. Nachádza sa tam 17 typov brotlov európskeho a národného významu. Je to územie, kde bola v 70. rokoch 20. storočia plánovaná plemenná čistývosť. Obyvatelia toto územie, ale v nepochybnosti pretrvaly neochotou. Vidieť tomu, že tam dlhší čas nezasahujú ľudská ruka, sa čo niekedy a blízkeho lesa nastávajú vzácné druhy živočíchov, hmyzu, vtákov a rýb. Sú tam mokraďe a mokré návy s kriticky ohrozenými druhmi rastlín aj živočíchov. Dnes je toto miesto vytrhnuté za územím lesa. Bolo zážitkom vidieť ten krásny kus neporušenej prírody.

Základná škola s materskou školou Dlhé nad Cirochou
12. november o 12:25 · 🌍

Záver projektu Voda pre našu budúcnosť ktorý podporila značka Finish bol hodnotením našej celoročnej práce. A pri hodnotení sme zistili, že naše televízne vystúpenie o meraní teploty povrchov s termokamerou ste ešte nevideli. Tak nech sa páči, je tu 😊

autor: Zdeno Zubák
Kamera: Vladimír Pavel   strih: Filip Fedorčák   Regina

Regina   Televízna Regina RTVS   3. júl · 🌍

V DLHOM NAD CIROCHOU MERALI ŽIACI TEPLOTU POVRCHOV 🌡️
S televíznou kamerou sme zavítali aj do obce Dlhé nad Cirochou v okrese Snina, kde sa zapojili do projektu Voda pre našu budúcnosť. Termó snímokovanie rôznych povrchov ukázalo školákom, ktoré povrchy zachytávajú najviac tepla a spôsobujú globálne otepľovanie.

18   1 zdieľanie

👍 Páči sa mi to   💬 Komentovať   ➦ Zdieľať

Napište komentár...

Podakovanie za podporu Finishu

Projekt Voda pre našu budúcnosť bol realizovaný vďaka podpore značke Finish. Spoluprácu považujeme za veľmi prínosnú a oceňujeme, že vďaka realizácií prvkov na školských dvoroch sa žiaci a žiačky môžu vzdelávať moderne, aktívne zapájať do realizácie a vyučovania. Projekt pomáha školám meniť frontálne vyučovanie v laviciach na atraktívne a zmysluplné vyučovanie pre 21. storočie reflektujúce akútnosť dôsledkov klimatickej zmeny.

Ďakujeme za spoluprácu a Vašu podporu.

Tím Zelenej školy

“Veľmi sa mi páčilo vzdelávanie ku projektu. Malo to hlavu a pätu. Návšteva koordinátorky projektu Majky Sendeckej mala veľký význam, nakoľko pomohla školy nasmerovať, aký prvok by bol pre danú školu vhodný. Ďakujeme krásne za podporu a spoluprácu.”

Pani učiteľka Eva Sučanová,
ZŠ Jána Zemana v Novej Bani

“Tento projekt bol úžasnou príležitosťou vybudovať na školskom dvore niečo jedinečné a pritom tak užitočné, praktické a prepotrebné. Na projekte nám vyhovovalo úplne všetko a nič by sme nemerili. Majka je úžasný a obetavý človek, ktorý by sa najradšej pre školy aj rozdal.”

Pani učiteľka Zuzana Šišovská,
ZŠ Pribinova v Zlatých Moravciach

“Premyslená postupnosť krokov, zrozumiteľné požiadavky na výstupy a skvelé vzdelávanie v Zaježovej aj priamo v škole s Kolégiom pri plánovaní prvkov.”

Pani učiteľka Jana Kaščáková, ZŠ s MŠ Dlhé nad Cirochou

Kontakt:

Mgr. Mária Sendecká

Centrum environmentálnej a etickej výchovy Živica

sendeck@zivica.sk

0917 353 532

